

Een Blaaks sprookje

Wie in Rotterdam als argeloze wandelaar over de wat onbestemde Grote Markt loopt bij het ondergronds station De Blaak zal ongetwijfeld het oog laten vallen op het merkwaardig stedelijk silhouet van het Blaakse Bos. Het zijn de kubuswoningen van Piet Blom aan de Spaanse kade die sinds de oplevering in 1984 nog dagelijks worden bezocht door toeristen die trouw hun tocht langs de iconen van Rotterdam afleggen. Wie kent ze niet? De paalwoningen met de gekantelde kubussen boven een verkeersader staan sinds de renovatie van 2002 er weer fris op. In de herfst van 2007 verschijnt een monografie over het werk van Piet Blom. Een gelegenheid om de de huidige betekenis van de boompjes op een van de oudste plekken van Rotterdam te overdenken.

Piet Blom komt voort uit de beweging van het Forum en trad in de sporen van illustere architecten als Aldo van Eijk, Herman Herzberger en Herman Haan. Hij deelde hun interesse voor de ruimtelijke opzet van de nederzettingen van Afrikaanse volken en ontwierp repeterende modellen voor de Nederlandse stedelijke woningbouw. Zijn ideeën voor "Wonen onder een stedelijk dak", spelen een belangrijke rol in projecten als de Kashbah in Hengelo en de kubuswoningen. Blom had een soort dorp in de grote stad voor ogen, een veilige oase waarin diverse functies kunnen voltrekken. Kleinschalige bedrijfjes, winkels, een school en speelruimte voor kinderen beneden op de verkeersvrije promenade en het wonen daarboven. Kenmerkend hierbij is de sterke interactie tussen het private boven en het publieke beneden.

Respect heeft Piet Blom binnen het architectengilde afgedwongen door zijn ruimtelijk geniale projecten van de boerderij op de campus in Enschede en de Kashbah in Hengelo. Het project van de kubuswoningen en de Bastille op de campus in Enschede beschouwen vakgenoten echter als eenmalige grappen. In deze projecten toont Piet Blom zich vergeleken met zijn tijdgenoten excentriker, naïefer en uit zich zijn speelse, kinderlijke ruimteopvatting. 'Waarom kunnen we niet als apen in bomen gaan wonen?'

Het is jammer dat het Blaakse Bos nooit de stedenbouwkundige inpassing heeft gekregen die het verdiende en zijn er veel minder gebouwd dan was gepland. De beoogde levendigheid en sfeer is hierdoor uitgebleven. Het project was echter ook met een goede inpassing bedoeld te mislukken, zoals bijna alle projecten van Piet Blom. Zijn architectonische principes, zoals de kleinschaligheid, het ontbreken van hiërarchie en een typische excentrieke esthetica, waren geschoeid op de idealen van de jaren zeventig. En die raakten opvallend snel achterhaald nadat het volgende decennium zich had aangediend.

De loop van de geschiedenis is zeker voor Piet Blom tragisch geweest. Bij de meeste werken van Blom blijken ingrijpende verbouwingen noodzakelijk om hun toekomst veilig te stellen. De toekomst van de Boompjes steunt op de hoge toeristische waarde als eigenzinnig stedelijke gimmick. Het functioneert als een museumstuk in een stad, waarin het groot-stedelijk denken de agenda al tijdens de bouw over een andere boeg heeft gegooid en andere lijnen is gaan trekken. Het ligt erbij als een incident, een echo van het levensgevoel van de jaren zeventig. Blom is inmiddels overleden (1999) Gebleven is, voor wie er gevoelig voor is, een zeer eigenzinnig project waaruit een speelse kinderlijke ruimteopvatting afstraalt en de durf voor het experimenteren in verkavelingsvormen en wijze van wonen.

Het werk van Blom, en in het bijzonder de Boompjes in Rotterdam, staat model voor het verlies van onze vroegere dromen, hartstocht en idealen uit vervlogen dagen. En met de verwachting dat we de komende decennia vele getuigenissen uit de jaren zeventig van de hand zullen doen kan dat een waardevolle positie betekenen. En daarmee is het een monument voor het verlies geworden; de tragedie van ieder gebouwd ideaal. En zo gezien raast het verkeer over de Burgemeester van Walsumweg dagelijks onder een Blaakse sprookjesbos door.

René Wubs

Zeerijp, 18 mei 2007